

INTERVIU

PERDIRBTI PRODUKTAI YRA NEBE MADA, O NORMA

*Senovės Romos rašytojas, architektas Mar-
kas Vitruvijus rašė, kad trys pagrindiniai
architektūros principai yra ilgaamžišku-
mas, naudingumas ir grožis. Būtent šiais
principais kurdamas interjerus vadovaujasi
konkurso „Mano erdvė 2017“ vertinimo ko-
misijos pirmininkas, architektas iš Lenkijos
Janas Brzozowski.*

INGA JUNCĖNĖ, RŪTA LEITANAITĖ

Jis įsitikinęs, kad, norint geros architektūros, reikia ne tik gero architekto, bet ir supratingo užsakovo. Išsilavinęs, plačiai į pasaulį žvelgiantis žmogus neabejotinai ras bendrą kalbą su architektu ir jie kartu sukurs įdomų interjerą. „Užsakovas turi dalyvauti kuriant savo namus, priešingu atveju interjeras gali atrodyti dirbtinis“, – svarsto vienos garsiausių Lenkijos architektų, studijos „BBGK Architekci“ bendraturtis ir prezidentas.

Sakykite, ar jums kartais tenka pataikauti užsakovams ir kurti taip, kaip jie pageidauja? O gal sten-giatės juos lavinti – įtikinti, kad išmanote šiek tiek daugiau nei jie?

Stengiamės būti empatiški ir išgirsti užsakovą, atsižvel-giame į visus pageidavimus, bet projektuojame pagal savo įsitikinimus. Svarbiausia mums – kuo geriau išanalizuoti pastato vietą, rasti unikalią idėją, ir tada lieka statinio funk-cija bei estetika. Kai parengiame pasiūlymą, paprastai kli-entai visada sutinka su mūsų argumentais.

Kokie interjerai šiandien madingi Lenkijoje? Ko trokšta jūsų užsakovai? Prabangos? Unikalumo? Efektyvumo? Ekologiškumo?

Visos šios tendencijos egzistuoja. Šiandien mes geriau suvo-kiamo erdvę, kurioje gyvename, ir daiktus, kurie mus supa. Kalbant apie naujausias architektūros ir dizaino tendencijas Europoje bei Lenkijoje, visos jos yra susijusios su naujausio-mis technologijomis bei darnia plėtra. Šiandien ir architektū-roje, ir interjero dizaine, ir mene daugiausia dėmesio skiria-ma kokybei. Medžiagos, iš kurių kuriamas interjeras, turi būti kuo mažiau kenksmingos mūsų planetai. Perdirbti produktai yra nebe mada, o norma.

Lenkijoje privatūs užsakovai architektus vis dar renkasi pa-gal jų sukurtus interjerus, nes daugeliui žmonių architek-tūra – tik namo fasadas, bet situacija keičiasi – užsakovai vis dažniau atkreipia dėmesį į pastato architektūrą, ima vertinti ir viešąsias erdves.

Mes paisome tradicijų, todėl namai, kuriuos projektuojame, yra derinami prie aplinkos, taip pat labai atidžiai renkamės, iš ko bus statomas namas, nes jis turi būti ekono-miškas ir ekologiškas. Vis geriau suvokiame architektūrą, kuri mus supa, todėl vis daugiau statome modernios archi-tekstūros pastatų.

Pastarąjį dešimtmetį Lenkija pasipuošė išpūdin-gais viešaisiais (kultūros, švietimo, pramogų) pa-statais. Kokie jų interjerai?

Per viešuosius konkursus atrenkami geriausi, meniniu po-žiūriu įdomiausi ir pažangiausi viešųjų erdvių projektai. O jų architektai atsako ir už architektūrą, ir už interjerą. Puikus pavyzdys – biuro „Barozzi / Veiga“ suprojektuota Ščecino filharmonija, kuri 2015 metais gavo Europos šiuolaikinės architektūros konkurso „Mies van der Rohe“ apdovanojimą. Filharmonijos interjeras atitinka pastato išorę, o panaudo-tos medžiagos puikiai dera prie viešojo interjero funkcijų. Tokios idėjos paskatinti suprojektavome Katynės muziejų Varšuvoje, buvome atsakingi ne tik už architektūrą, inter-jerą, bet ir urbanistiką. Šis kompleksinis požiūris lėmė, kad muziejuje lyg ir išnyko riba tarp parko, pastato ir jo vidaus.

Šiuolaikinės technologijos leidžia įgyvendinti inova-tyvius dizaino sprendimus, bet kartu jos keičia mūsų įpročius. Kaip vertinate technologijų įtaką dizainui?

Svarbiausia yra architektūrinė idėja, ir tik ją išgryninus pa-renkami techniniai dalykai. Bet štai projektuodami pasy-viuosius namus architektai pirmiausia turi galvoti, kaip iš-dėstyti namo langus, kokio jie turi būti dydžio, kad name energija būtų naudojama kuo efektyviau. Žinoma, ir toks namas gali būti gerai suprojektuotas, tačiau manęs jo ar-chitektūra neįtikina.

Šiuolaikinės technologijos leidžia namus ir viešąsias erdves pritaikyti prie mūsų gyvenimo tempo ir reikalavimų. Mo-bilumas, universalumas, lankstumas ir prieinamumas – to reikalauja jau visi užsakovai ir tai tapo privaloma šiuolaiki-nei gyvenamajai ir darbo aplinkai.

Greitėjantis gyvenimo tempas diktuoja ir interjerų madas, pavyzdžiui, dabar daugumą erdvių galima lengvai transfor-muoti, keisti jų funkcijas. Todėl populiarėja lengvi baldai su mechanizmais, leidžiančiais greitai pakeisti jų padėtį, matmenis ar funkcijas. Paprastesnės formos neperkrauna interjero, jis atrodo erdvus. Butuose ir namuose išnyksta tradicinis planavimas – virtuvė, svetainė, miegamieji. Sie-kiamo įvairovės, todėl erdvės, kurios anksčiau atliko vieną funkciją, dabar pagal poreikius atlieka net kelias.

Ar lenkų interjeruose matyti lenkiškas identitetas? Ar tradicinės architektūros, dizaino elementai pri-deda vertės?

Tradicijos ir istorijos elementai gali pagerinti architektūros kokybę. Žavų, kai tradiciniai elementai transformuojami ir integruojami į šiuolaikinę architektūrą.

Prasidėjus pokyčiams Lenkijos architektūra padarė milži-nišką pažangą. Vis labiau gerėja architektūros kokybė, bet mes vis dar mokomės ir dar daug ką reikia padaryti, ypač projektuojant individualius namus. O tai labai priklauso nuo užsakovo žinių ir požiūrio į architektūrą. Naujoji karta atviresnė pasauliui. Tai atspindi mus supanti architektūra.

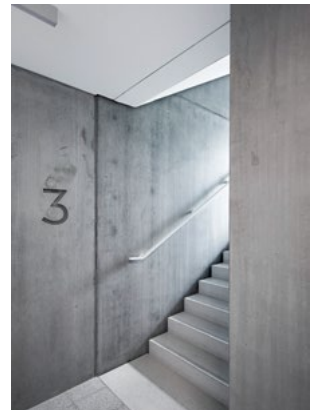
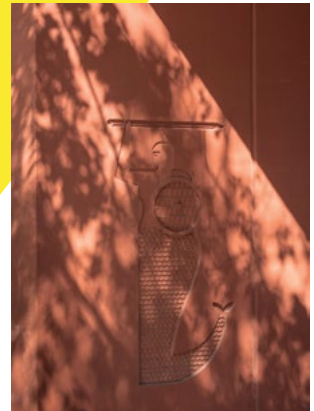
Kokį įsivaizduojate ateities interjerą?

Kalbant apie ateitį, verta prisiminti architekto, dizainerio pro-fesijos ištakas. Iš pradžių pagrindinė interjero vertybė buvo saugumas. Vėliau interjeras kito, jis turėjo tenkinti juo besinaudojančiųjų poreikius, beje, geriausiai aprašytus amerikie-čių psichologo Abrahamo Maslow piramidėje, t. y. estetikos, vystymosi, savigarbos. Individualių poreikių patenkinimas, jų išgryninimas diegiant naujausias technologijas – tai yra kele-tas būsimų interjero dizaino formavimo perspektyvų.

„BBGK Architektci” nuotr.

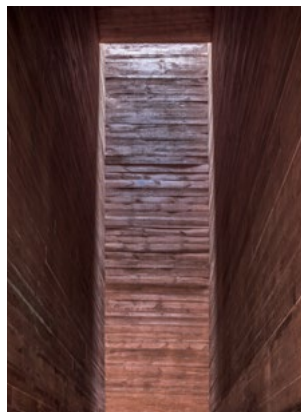
Architektų studijos
„BBGK Architektci” supro-
jektuotas daugiabutis.

Juliaus Sokolowskio nuotr.

Katynės muziejuje Varšuvoje tarytum išnyko riba tarp parko, pastato ir jo vidaus.

ARCHITEKTŪRA PIRMIAUSIA YRA PASLAUGA

Pasaulis yra atviras. Žmonės mato vis daugiau kokybiškos architektūros, todėl ir visuomenė tampa reiklesnė kokybei, o viena architekto misijų – rodyti užsakovui geros architektūros pavyzdžius ir juos paaikškinti.

INGA JUNČIENĖ, RŪTA LEITANAITĖ

Taip mano konkurso „Mano erdvė 2017“ vertinimo komisijos narė, architektė iš Latvijos **Brigita Bula**. Savo užsakovams ji visuomet pataria atsakyti nemotyvuoto keistumo ar kopijavimo ir įtikina juos, kad svarbiausia interjere – funkcija ir kontekstas.

Ar interjero sąvoka, jūsų nuomone, peržengia vidines pastato sienas? – paklausėme studijos „Brigita Bula Architects“ vadovės.

Interjeras yra visos architektūrinės sistemos dalis: tai žmonės, kiekvienoje šalyje savitos statybos tradicijos, kraštovaizdis, kurį matome pro langą, metodai ir architektūrinis stilius. Jeigu tai nesuvokiama kaip visuma – interjeras yra tik dekoracija. Aš visuomet prioritetą teikiu sampratai, kai pastato interjeras ir eksterjeras suvokiama kaip viena.

Kam latviai teikia pirmenybę interjere?

Džiaugiuosi galėdama pasakyti, kad unikalumas, ekologiškumas ir vietinių statybinių, apdailos medžiagų naudojimas vis dažniau suvokiama kaip tikroji prabanga.

Kaip kinta darbo aplinkos interjerai Latvijoje? Kas lemia tuos pokyčius?

Kadangi darbo jėgos ištekliai Latvijoje mažta katastrofiškai, kompanijos vis labiau rūpinasi darbuotojų gerove. Darbdaviai stengiasi įrengti tokius interjerus, kurie padeda kurti lojalumo,

Atostogų namų interjeras
„Lapinas“ Kaltenėje.

„Brigita Bula Architects“ suprojektuotas atostogų namas Kaltenėje apdovanotas nacionaliniu Latvijos architektūros prizū.

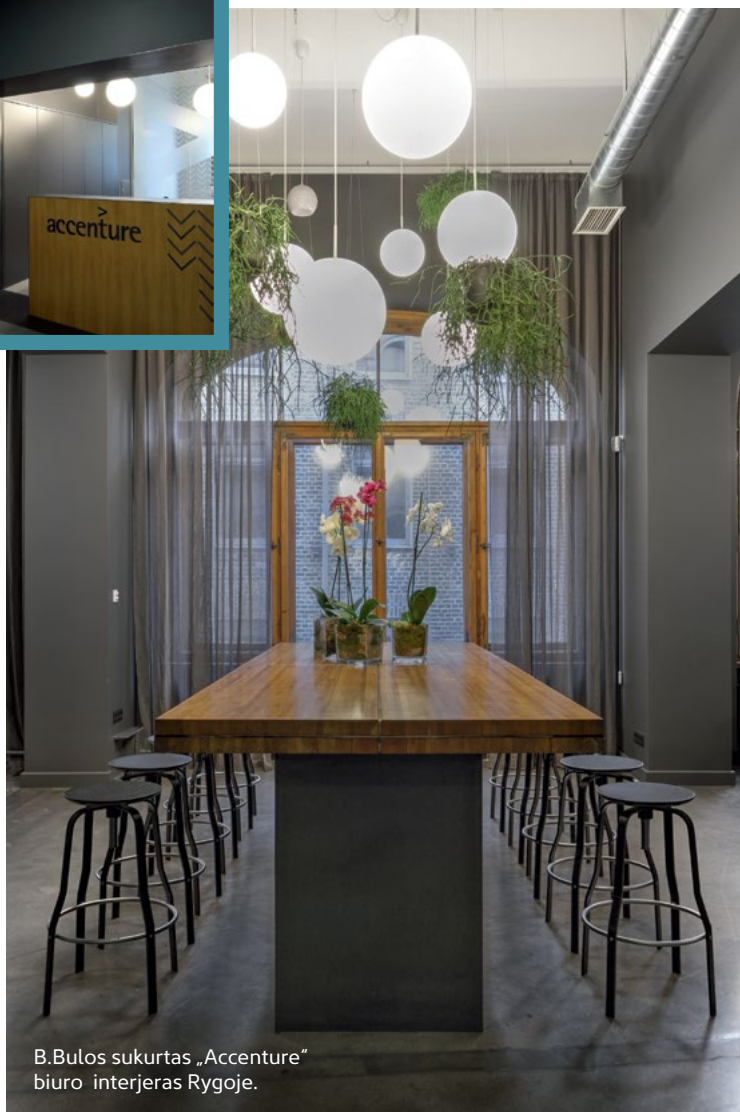
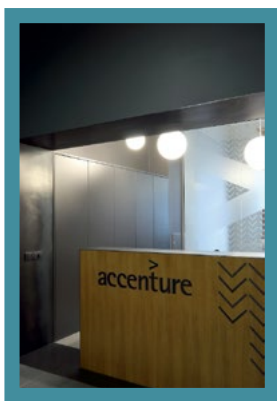

B.Bulos sukurtas interjeras
kavinėje „Laiva“ Pavilnuostoje...

... ir kavinėje „Craft“ Rygoje.

B.Bulos sukurtas „Accenture“ biuro interjeras Rygoje.

artimumo darbovietai jausmą. Kuriamos skirtingos erdvės ir įvairesnė darbo aplinka, vyrauja lankstūs biurų patalpų sprendimai, leidžiantys erdvę kiekvienam prisitaikyti taip, kaip pačiam norisi. Bet kokiame viešame interjere individualumas yra suvokiamas kaip svarbi užsakovo masinimo priemonė.

Visose gyvenimo srityse išivyrąjančios technologijos smarkiai keičia ir erdves, kuriose gyvename, dirbame, ilsimės. Kaip jos prisideda prie interjero kokybės?

Technologijos leidžia pritaikyti patalpas prie bet kokių poreikių – grupės ar individo.

Pastaruoju metu didelį progresą interjero srityje lėmė LED technologijos. Šiandien įmanoma sukurti elegantiškus, integruotus, erdvę ir lėšas taupančius interjerus bet kokiais nuotakais ir poreikiams beveik bet kur. Šiandien nebereikia didelių biurų su darbo vietomis kiekvienam darbuotojui.

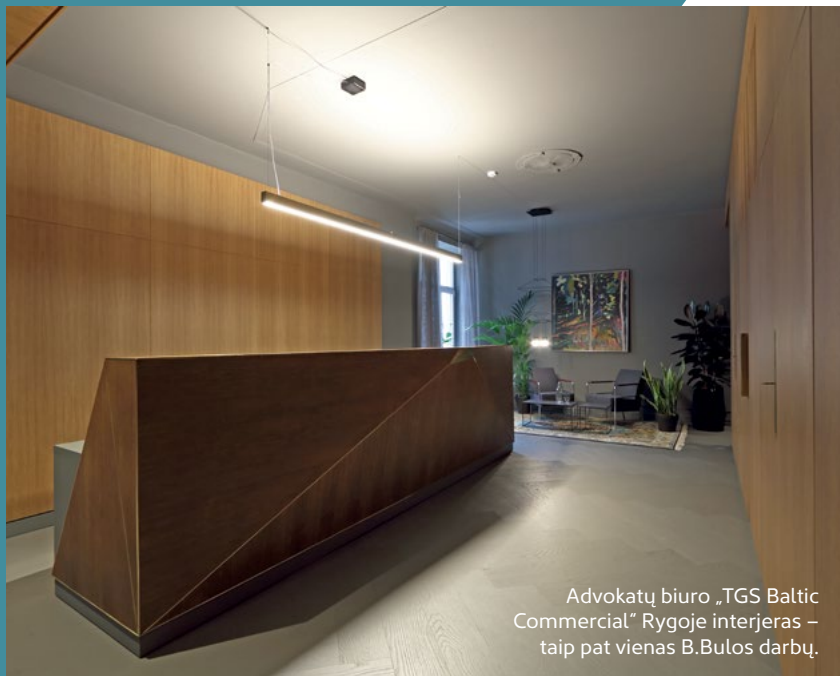
Taigi, kalbant apibendrintai, vis daugiau erdvės galima sutaupti mažinant darbo vietų skaičių ir panaudojant erdves neužimančias, į konstrukcijas ar baldus įmontuotas struk-

tūras, tokias kaip LED šviesa, OLED ekranai ir BMS technologijos.

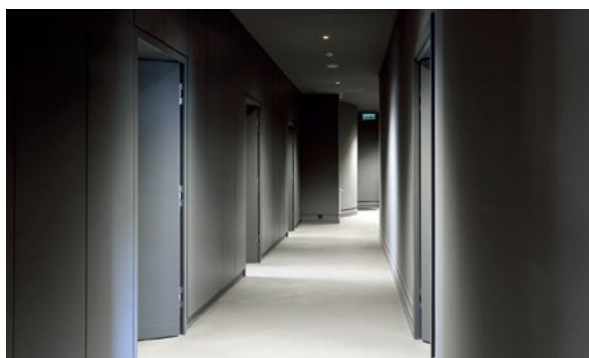
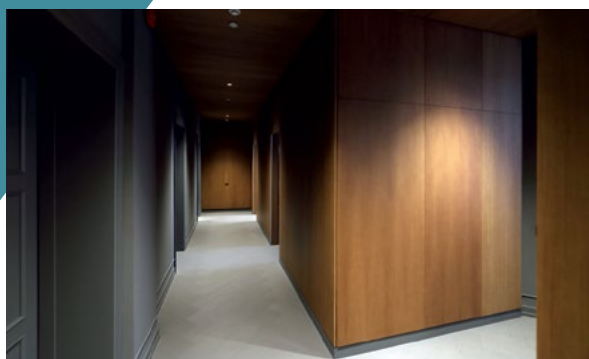
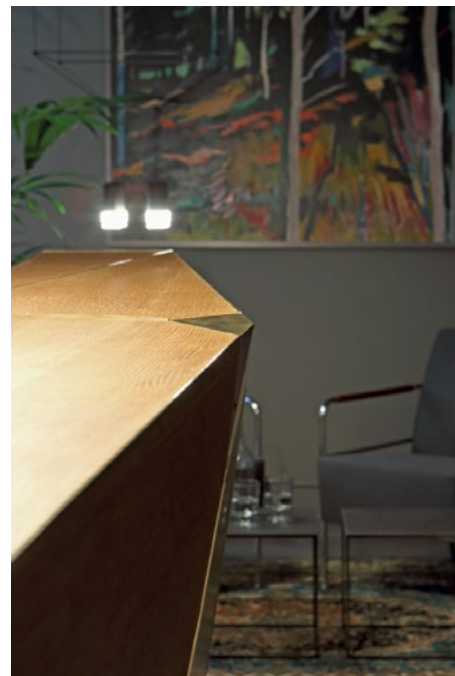
Latvijoje tokį efektą galima vertinti dviprasmiškai, nes populiacija mažėja ir kartu lieka vis daugiau laisvos erdvės. Gaila, kad į istorinius pastatus kol kas dar nežiūrima kaip į erdves, kurias būtų galima patogiai, lanksčiai pritaikyti šiandieniams poreikiams. Savo darbe mėgstu siekti pusiausvyros tarp technologijų suteikiamų galimybių bei namo (ypač – istorinio paveldo) unikalumo. Vienas šių požiūrių iliustruojančių darbų yra mano bendradarbiavimas su „Accenture Latvia“ kuriant pažangią darbo aplinką vienam didžiausių darbdavių Latvijoje.

Kaip interjerai atrodys po daugelio metų?

Bus du modeliai. Pirmasis – nedidelė, plika, paprasta erdvė, kurią nesunku visiškai pertvarkyti naudojant baldus ar kitus elementus, pilna technologijų, kurios leidžia bematant pakeisti aplinką atsižvelgiant į erdvėje esančių žmonių poreikius. Antrasis modelis – jaukus, namų šilumos kupinas interjeras, unikalus ir individualus.

Advokatų biuro „TGS Baltic Commercial“ Rygoje interjeras – taip pat vienas B.Bulos darbų.

Sakykite, ar tenka kartais pataikauti užsakovams ir kurti taip, kaip jie pageidauja?

Santykis su klientu man visuomet yra susitarimas, bet niekuomet – kompromisas. Tikiu, kad kiekvienas žmogus procese turi savo vaidmenį. Visi gali turėti nuomonę, tačiau sprendimų teisę privalu palikti profesionalams. Absoliučioje daugumoje atvejų tai suveikia ir užtikrina gerą rezultatą bei kliento pasitenkinimą.

Kokie žmonės kreipiasi jūsų paslaugos? Ar tai daugiausia verslininkai, ar jau ir interjero architektūros svarbą pajutę mažesnes pajamas gaunantys žmonės?

Vidutinė klasė gali įpirkti individualiai kuriamą dizainą, jeigu tik suvokia dizaino vertę. Tik reikia rasti pusiausvyrą tarp trukmės, išlaidų ir kokybės.

Manote, kad architektas ar interjero dizaineris gali sukurti patogų žmogui gyvenimą „nuo... iki...“, o gal reikia palikti vietos ir namų šeiminių kūrybai?

Interjerą turi kurti architektas ar dizaineris, kuris įvertina kontekstą ir supranta, kaip namas ar patalpos pastatytos, o klientai turi bendradarbiauti, papasakoti profesionalui apie savo gyvenimo būdą, poreikius, troškimus, skonius ir leisti jam kurti. Kai projektas parengtas, klientas vėl turi nelikti abejingas ir pareikšti savo nuomonę apie pasiūlymus. Šis procesas turi būti kartojamas tol, kol ir klientas, ir profesionalas liks patenkinti rezultatu.

Architektūra – tai menas ar plataus vartojimo prekė?

Pirmiausia architektūra yra paslauga, suderinanti meną, plataus vartojimo prekės sampratą ir inžinerijos mokslą. ■

**KRŪVA
PINIGŪ NE
VISADA VIRSTA
GERU INTERJERU**

*Interjeras atskleidžia labai daug informacijos apie šeiminius. Tuo neabejoja konkurso vertinimo komisijos narys **Andreas Labi**.*

INGA JUNCĖNĖ, RŪTA LEITANAITĖ

Dizaineris ir interjero architektas iš Estijos, dizaino studijos „Ruumilabor“ įkūrėjas ir dizaino ženklo „Tie & Apron“ vadovas taip pat sako, kad jo kraštiečiai ypač vertina nacionalines tradicijas, tačiau retai jas susieja su interjero architektūra. „Čia jie mėgsta natūralias medžiagas, paprastumą ir humorą“, – šypsosi kūrėjas, apdovanotas daugeliu dizaino prizų, kartu su komanda laimėjęs nemažai dizaino konkursų, tarp kurių – Estijos paviljonas parodoje „Expo 2010“ Šanchajuje, Kinijoje.

Lietuvoje dažnai architektus užsakovai renkasi pagal jų sukurtus interjerus, nes dar daugeliui žmonių architektūra – tik namo fasadas, jiems kur kas svarbiau gražus vidus. Kaip yra jūsų šalyje? Lietuvių reikalavimai architektūrai ir architektams didėja. O pas jus? – pasiteiravome svečio.

Estijoje yra panašiai.

Kokios interjero architektūros tendencijos vyrauja Estijoje? Kas svarbiausia jį kuriantiems, jame būnantiems žmonėms?

Žinoma, tai priklauso nuo žmogaus. Stilius svyruoja nuo perdirbimo, senų daiktų panaudojimo idėjų iki šiuolaikiško, minimalistinio. Tačiau vis dėlto tebevyrauja tam tikra eklektika: žmonės mėgsta derinti skirtingus stilius, laikotarpius. Unikalumas tampa svarbiau nei prabanga. Interjero architektai pirmiausia kuria istoriją, o ne stengiasi save apriboti vientisu stiliumi.

Kokius namus renkasi estai?

Manau, kad visur požiūris panašus. Vieniems žmonėms patinka gyventi bute, kitiems – tik priemiesčio name, kai kuriems – būtinai toli nuo miesto. Estijoje jau matyti ir tam tikra gentifikacijos tendencija. Anksčiau nepopuliarūs miestų rajonai tampa traukos centrais. Rekonstruojama daug senų pramoninių pastatų. Tiesą sakant, vieta yra svarbiausias kriterijus renkantis nekilnojamojo turto. Ne visiems patinka gyventi senuose, nors ir renovuotuose, namuose, taigi Estijoje statoma ir daug naujų gyvenamųjų namų.

Estiją palietė ir visame Vakarų pasaulyje ryški tendencija. Stiprėjant dalijimosi ekonomikai, populiarėjant trumpalaikės būsto nuomos modeliui tikrai daug žmonių ar įmonių perka būstus ne sau, o nuomai. Tuomet namai įrengiami ne pagal asmeninį skonį, o stengiantis atspėti, kas labiausiai patiktų galimam klientui. Rezultatas patogus ir saugus. Visa tai turi įtakos nekilnojamojo turto rinkai ir bendram skoniui.

Ar kartais tenka pataikauti užsakovams ir kurti taip, kaip jie pageidauja, ar stengiatės juos lavinti – įtikinti, kad išmanote šiek tiek daugiau nei jie?

Visuomet tikėjau mūsų profesijos edukacine misija. Architektas privalo mokyti klientą suprasti projektą kūrybos proceso

metu. Klientas yra karalius. Tačiau net ir patiems išmintingiausiems ir labiausiai patyrusiems klientams kartais prireikia šio tokio patarimo. Tik kruopščiai sukurtas interjero projektas gali duoti trokštamą rezultatą. Jis padeda procesui nenuriedėti nuo bėgių. Svarbiausia laikytis projekto idėjos – ne taip svarbu, kas jos autorius. Argumentuotos diskusijos yra projektavimo proceso pagrindas. Primygtinai piršdamas savo nuomonę kitiems nieko nepasieksi. Tačiau įdomu, kad kuo labiau architektas tiki savo idėja, tuo palankiau ją priima ir kiti. Pasitikėjimas savimi, tvirtas idėjų pristatymas labai svarbu.

Kokie žmonės kreipiasi į jus? Ar tai daugiausia verslininkai, ar jau ir interjero architektūros svarbą pajutę mažesnes pajamas gaunantys žmonės? Ar profesionalo sukurtas interjeras Estijoje – brangi paslauga?

Dažniausiai dirbame viešų interjerų srityje. Tai – biurai, kavinės, parodos, parduotuvės. Dauguma jų – tinklinės. Taigi klientai skirtingi. Tačiau racionalus biudžetas dažnai labai svarbu – kaip sukurti aukščiausią kokybę už mažiausią kainą? Tikime, kad tam tikri išteklių apribojimai skatina kūrybiškumą. Jeigu projekto biudžetas neribotas, rezultatas dažnai būna vidutinybė.

Daugelis žmonių mano, kad dizainas yra kažkas labai brangaus. Man atrodo, kad svarbu atskirti skirtingus dizaino proceso etapus. Visuomet galima klientui pateikti tik pradinę koncepciją, tik planą (tai ir yra svarbiausia projekto dalis). O kartais pakanka tiesiog profesionalios konsultacijos.

Kaip manote, ar architektas ar interjero dizaineris gali sukurti patogų žmogui gyvenimą „nuo... iki...“, o gal reikia palikti vietas ir namų šeiminių kūrybai?

Tai jau sutarties ir pasitikėjimo klausimas. Skirtumas tarp privataus ir verslo kliento – milžiniškas. Kai kuriame namo interjerą, diskutuojame apie kiekvieną detalę. Priešingai, kurdami kavinės interjerą su klientu aptariame tik bendrą įvaizdį. Aš asmeniškai tikiu bendradarbiavimu, vaidmenų ir atsakomybės pasidalijimu. Tai lyg užsakyti valgį restorane. Jūs pasitikite šefu, tačiau geriau iš anksto jį informuoti apie nemėgstamus ingredientus, alergiją kam nors ir pan.

Kokių naujovių pastebite viešuose interjeruose Estijoje? Kokią įtaką jiems turi besikeičiantys žmonių įpročiai, darbo, bendravimo modeliai?

Man regis, Estijoje patiriame transformacijos periodą daugelyje sričių. Pavyzdžiui, senovines, nugyvento stiliaus kavines pakeitė tvarkingesnės, stilingesnės. Kaip jau minėjau anksčiau, jos pasakoja tam tikras istorijas.

Žmonėms patinka gražus interjeras, tačiau jie tikisi daugiau, nei tik gražiai priderintų užuolaidų. Pavyzdžiui, skanaus, kokybiško maisto.

Biurų interjere vis dar ryški lanksčios pokyčiams, įvairios darbo aplinkos tendencija: atviros erdvės derinamos su atskiromis „būdelėmis“ pokalbiams telefonu ar garso nepraleidžiančiomis posėdžių salėmis. Tačiau tokie dar visai neseniai madingi buvę pramogų parkai darbo vietose praranda populiarumą. Tikriausiai stalo žaidimų ar bokso kriausių biure poveikis darbo kokybei pasirodė ne toks jau ir teigiamas.

Technologijos neišvengiamai atkeliauja į mūsų na-

Estijos paviljonas parodoje „Expo 2010“ Šanchajuje, tarp kurio kūrėjų - ir Andresas Labi.

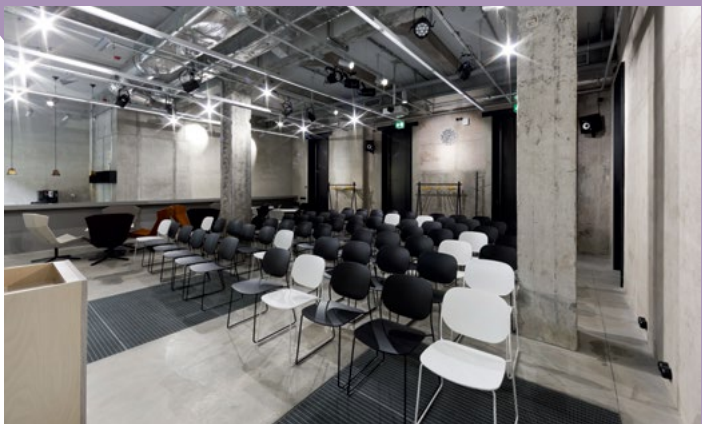
mus, biurus, viešus pastatus ir erdves. Kaip jos keičia interjerą Estijoje, kuri save laiko išmania šalimi?

Šiuolaikiniai muziejai yra kaip tik ta vieta, kurioje turėtų būti integruojamos naujos technologijos. Pastaraisiais metais Estijoje iškilo nemažai puikių muziejų, juos tikrai rekomendučiau aplankyti, ypač jei esate interaktyvumo ir multimedijos gerbėjai. Tokie muziejai paverčia istoriją gyva.

Kitose interjero srityse atrodo, kad technikos išradimai sukurti labiau dėl pramogos nei dėl praktiškumo. Sakoma, kad technologijų misija – suteikti žmogui daugiau laisvo laiko. Kai tik tas laisvas laikas bus ne tik eikvojamas, bet ir panaudojamas naudingai, viskas pasikeis labiau. Dar neaišku, kur mus nuves technologijų pažanga. Be kokių atveju skalbimo mašinos sukūrimas visiškai pakeitė pasaulį. Daug labiau nei internetas.

Kaip įsivaizduojate interjerą ateityje? Kokie svarbiausi pokyčiai mūsų laukia?

Kol pagrindiniai žmogaus poreikiai išliks tokie patys, kokie nurodyti Maslow hierarchijoje, – fiziologiniai, saugumo, socialiniai, savivertės ir pripažinimo, savirealizacijos ir problemos sprendimo, manau, kad interjero funkcijos taip pat nesikeis. Vertinant bendrą žmonijos augimą, tikriausiai sumažės asmeninė erdvė. Neabejotinai kasdienėje veikloje rasis vis daugiau technologijų. Netikiu, kad ateityje žmonės turės mažiau daiktų, – iš prigimties esame rinkėjai. Galime tik viltis, kad technologijos padės mums tvarkingai tuos daiktus laikyti ir naudoti. Taigi, manau, pats išsivalantis namas bus inovacija, kuri pakeis pasaulį.

K. Haagen nuotr.

Architektūros centras Taline.

J. Ross nuotr.

Modernios estiškos virtuvės restoranas „Kaerajaan“, kurio interjero autorius – A.Labi.

Koks interjeras, kurį kūrėte ar kuriame lankėtės, jums labiausiai įsiminė?

Kai kurie projektai įsimena ne dėl rezultato, o dėl proceso. Negaliu išskirti nė vieno iš savo kurtų projektų – visi jie mane ko nors išmokė. Kalbant apie aplankytas vietas, man labai svarbu įspūdis, kurį patiriu būdamas svetur ar klausydamasis dainos. Tai – bendra atmosfera. Vienas išskirtiniausių neseniai aplankyto pastatų – Sagawos meno muziejus Japonijoje.

Nesvarbu, suprantame architektūrą ar ne, ji mus kaip nors veikia. Ar neturint specialaus išsilavinimo galima atskirti gerą nuo vidutinės?

Tikiu, kad visi žmonės gerą architektūrą suvokia vienodai.

Skirtumas – kaip suprantame kontekstą. Kas? Kur? Kodėl? Architektūra visuomet turi foną, kiekvieną pastatą supa kiti pastatai. Skirtingi žmonės turi skirtingą požiūrį. Dažniausiai šie požiūriai susikerta, kai kalbame apie senos ir šiuolaikinės architektūros dermę. Universalų vertinimo kriterijų nustatyti sunku. Leiskite architektams patiems nuspręsti, kas yra gerai, o kas tik vidutiniška.

Koks pagrindinis skirtumas tarp dizaino ir meno?

Dizaineris, architektas sprendžia problemą estetiškiausiu būdu. Menas pirmiausia yra saviraiška. Architektūra yra kažkur tarp jų. Toomas Tammi (architektas iš „Architektuuria-gentuur“, Estija) taikliai pasakė: „Architektūra niekada nėra protinga. Menas taip pat.“ Visiškai sutinku su juo. ■